

GRBANJOVA
MLEJČNA
ŽUPA

str. 3

GDE JE
MOJ MILI,
MILI DOM? ...

str. 4-5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 25. julija 1996 • Leto VI, št. 15

Festival dobrega sosedstva

DOBER SOSED VEČ VELJA KOT SLAB SORODNIK?

Prav gotovo so pomislili (ali pa ne?) na ta rek tudi organizatorji Festivala dobrega sosedstva v Monoštru, s katerim je mesto ob tromeji praznovalo 1100-letnico prihoda Madžarov na to ozemlje.

Festival je trajal od 12. do 14. julija, v okviru le-tega je bilo več različnih prireditev. Na glavnem trgu so vse tri dni delali in prodajali obrtniki in ljudski umetniki. Teh je bilo, kljub predhodnim prijavam, premalo. Videli smo nekaj tkalcev, rezbarjev, lončarjev, izdelovalcev ljudskega nakita in kot redkost tudi sedlarjev. Toda kljub temu se je zdela zaprta glavna ulica precej prazna, kajti tudi obiskovalci so si rajši le ogledovali stvari kot kupovali. "Usoda, dediščina, možnosti." S tem naslovom so priredili mednarodno konferenco o panonskem prostoru oz. obmejnih regijah. Predavatelji konference - sociologi, etnologi, raziskovalci - so vezani na panonski prostor ali preko svojih korenin ali preko raziskovalnih tem.

Konferenco je vodil upokojeni univerzitetni profesor z Dunaja dr. Károly Gaál, ki je poslušalce vpeljal v tematično posvetovanje z dvema lastnima primeroma. Na vprašanje, kaj je pravzaprav panonski prostor, je odgovoril tako: "Enkrat sem v bližini Modincev sedel poleg nekega zvonika in se oziral proti svoji prejšnji domovini. Bilo je opoldne in v zvoniku se je oglasil zvon. Takoj mu je odgovoril gornjeseniški zvon, kmalu se jima je pridružil trdkovski zvon. Trije zvonovi v treh državah, toda v zgodovinskem panonskem prostoru, ki so ga meje nasilno razdrobile." V skupnem zvonjenju zvonov se skriva simbolika kakor tudi v profesorjevi

Na festivalu dobrega sosedstva so priredili posvet z naslovom "Usoda, dediščina, možnosti", ki ga je vodil univ. prof. z Dunaja dr. Károly Gaál.

V popoldanskem programu je nastopila tudi folklorna skupina iz Varaždina.

lastni usodi. Kot je sam povedal, njegova mama je bila "echte" Dunajčanka, ena babica Slovenka iz Ljutomera, druga babica Hrvatica iz Varaždina. Panonski prostor je bil skozi zgodovino življenjski prostor različnih jezikovnih skupin oz. ljudstev. Kulturni razvoj le-teh je bil zmeraj odvisen od gospodarske razvitosti prostora. Panonija je v srcu Evrope, njen obstoj ali poguba sta odvisna od vseh, ki živimo v njej.

Na posvetu so predstavili tudi najnovejšo knjigo etnologinje Marije Kozar - Mukič. Etnološki slovar Slovencev na Madžarskem je razultat avtoričinega večletnega dela, ki ga ni poimenovala za leksikon prav gotovo le zaradi lastne skromnosti. Po vsebini in zahtevnosti bi si vsekakor zaslužil to ime, je poudaril v zaključni besedi profesor Gaál.

Obiskovalci so si lahko tako v soboto kot v nedeljo ogledali nastop kulturno amaterskih skupin iz Železne županije. Edina skupina iz "dobrega sosedstva" je prišla s Hrvaške, iz Varaždina, čeprav naša županija ne meji na to državo. Prej na Slovenijo in Avstrijo, od koder ni bilo nobenega med nastopajočimi.

Več govornikov je poudarilo, da je cilj festivala dobrega sosedstva medsebojno spoznavanje in tudi to, da bolje spoznamo naše sode. Če so pod pojmom sosed mislili na manjšine, živeče v Železni županiji, so svoj cilj dosegli. Če so pa mislili na sode na oni strani meje, bodisi avstrijske, bodisi slovenske, so nas organizatorji razočarali. Kajti vse kaže, da teh dobrih sosedov niso povabili.

Marijana Sukič

Obisk Slovencev s Štajerske

UČI SE JEZIK SVOJEGA SOSEDA

To naj bi bil nekakšen moto akcije, ki jo je sprožilo Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko. Gre namreč za dopolnilni pouk slovenščine, za katerega so zbrali več kot 270 prijav v raznih krajih Spodnje Štajerske, v katerih živi tudi slovensko prebivalstvo. Med prijavljenimi je veliko otrok iz mešanih ali popolnoma nemških družin. Pouk večinoma poteka popoldne, tako zahteva od prijavljenih tudi žrtvovanje prostega časa. Kljub temu se mi zdi zanimanje precejšnje, če naredim primerjavo z našimi šolami. Na teh se namreč velikokrat dogaja, da je treba prepričevati tudi slovenske starše, naj svoje otroke vpišejo k slovenščini. Kljub temu, da poteka pouk slovenščine na naših šolah popoldne v okviru rednega urnika.

Od jeseni se v Gradcu odpira nova možnost za učenje slovenščine. Na eni od tamkašnjih srednjih šol bodo organizirali dopolnilni pouk, prijave pa prihajajo iz vseh srednjih šol v Gradcu.

Vse to smo zvedeli na obisku štajerskih Slovencev pri Zvezi Slovencev na Madžarskem. **Branko Lenart**, predsednik društva, pravi, da je njihovo društvo odprto vsem, ki podpirajo njihove namene, je pa seveda tudi institucionalni izraz slovenske narodne skupine v Štajerski. Lani aprila so dobili lastno pisarno v Gradcu, kjer so zaposlili kot tajnika (4 ure na dan) **Michaela Petrowskha**. Obiska sta se udeležila tudi **Wolfgang** in **Ulrike Gombocz**. Wolfgang Gombocz je bivši predsednik društva, trenutno opravlja naloge tiskovnega predstavnika. Je pa tudi filozof, raziskovalec, ki sodeluje na vseh posvetovanjih in simpozijih o štajerskih Slovencih. Susane Weitlaner je študentka slavistike v Gradcu, nanjo računajo tudi pri dopolnilnem pouku slovenščine.

Na pogovorih se je rodilo tudi nekaj konkretnih idej. Ena izmed teh je, da bi se lahko tudi štajerski učitelji udeleževali seminarjev za porabske učitelje v Sloveniji. Ideja bi bila izvedljiva tudi zaradi tega, ker zadnja leta porabski učitelji ne izpolnjujejo bonusa, ki ga imajo. Podobni so pa tudi problemi, s katerimi se srečujejo pri pouku.

Gostje so popoldne obiskali Verico in Gornji Senik.

Marijana Sukič

Christian Promitzer

KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV NA AVSTRIJSKEM ŠTAJERSKEM

Po koncu habsburške monarhije so potegnili državno mejo čez Štajersko. Južni, pretežno slovenski del je prišel pod novonastalo Jugoslavijo in tvori del današnje Republike Slovenije. Severni del je ostal kot zvezna dežela Štajerska v Republiki Avstriji. Pri tem je prišlo več malih pretežno slovenskih območij pod Avstrijo. To so - z zahoda proti vzhodu - regija Sobota (nem. Soboth), zlasti vasi Mlake (nem. Laaken), in Radvanje (nem. Rothwein), občini Gradišče (nem. Schloßberg) in Klanci (nem. Glanz) južno od trga Lučan (nem. Leutschach), pet vasi v okolici mesta Radgone (nem. Radkersburg), Gorica (nem. Goritz), Zenkovci (nem. Zelting), Dedonci (nem. Deddenitz), Žetinci (nem. Sichelendorf) in Potna (nem. Laafeld). Poleg tega je bil pas severno od državne meje med Koroško na zahodu in Špiljami (nem. Spielfeld) naseljen z manjšinskim slovenskim prebivalstvom. Podobno je bilo tudi v nekaterih drugih pretežno nemških vaseh v okolici Radgone.

Vse omenjene vasi so bile od sredine devetnajstega stoletja izpostavljene nemški asimilacijski politiki. Razen regije Sobote so bili vsi ti kraji vključeni v škofijo Seckau, ki je bila sicer nemška. Škof ni imel zanimanja za pospeševanje slovenščine v cerkvi.

Po prvi svetovni vojni je bilo slovensko prebivalstvo soočeno z definitivno odločitvijo; čete novonastale jugoslovanske monarhije so l. 1918/19 zasedle Soboto, Lučane in Radgono in jih zahtevale zase. V mirovni pogodbi v St. Germainu je bilo odločeno, da bodo ta območja pripadala Republiki Avstriji.

Jugoslovanska zasedba je bila s svojimi rekvirirani ter drugimi nasilnimi samovoljami za veliko štajerskih Slovencev neugodna. To in desetletja trajajoča asimilacijska politika so jih nagnile k temu, da so se navzven predstavljali nemško in da so iskali svojo srečo v Republiki Avstriji. Bilo je malo zavednih Slovencev, pa še ti so se bali novega časa v pretežno nemški državi. O uveljavitvi v mirovni pogodbi v St. Germainu postuliranih manjšinskih pravic namreč ni bilo besede.

Sredi dvajsetih let je deželna vlada izdelala kataster nemškega prebivalstva na Štajerskem. V njem so zajeli tudi podatke o imenih, naslovih, narodnostih in narodnostnih prepričanjih oseb. Poleg tega je "Nemško šolsko društvo" (nem. "Deutscher Schulverein Südmark") financiralo izgradnjo več osnovnih šol vzdolž državne meje med Soboto in Špiljami. V teh šolah je bil le nemški pouk ter se je pospeševala nemška kultura. Zaradi političnega pritiska se je slovenščina izgubila iz javnosti, govorili so jo le v domačem okolju in pri delu na polju.

Avstrija je postala l. 1938 del nacionalsocialistične Nemčije. Nacionalsocialisti so se imeli za izvrševalce nemško-nacionalnih sanj o ponovni pridobitvi nekdanje Spodnje Štajerske ter so nadaljevali z asimilacijsko politiko z "nemško temeljitostjo". Proti koncu vojne so partizani razširili svojo aktivnost na območja na tej strani današnje državne meje. Stopili so v stik s štajerskimi Slovenci. Čeprav so partizani vedeli, da ne bi smeli ponoviti napake zasedbenih čet prve Jugoslavije, je vendarle prišlo do samovolje proti

civilnemu prebivalstvu. Izkušene partizane, ki so bili v stiku s prebivalstvom, so zamenjali s politično zanesljivim ali celo z neznanim kadrom. Zaradi tega je izginilo sprva obstoječe zaupanje lokalnega prebivalstva. Ko se je julija l. 1945 končala sovjetska in deloma jugoslovanska zasedba in je prišla zvezna dežela Štajerska pod britansko zasedbeno oblast, so se celo prekinili stiki čez mejo. Na mednarodnem področju so jugoslovanske teritorialne pretenzije vodile k temu, da se v členu 7 avstrijske državne pogodbe iz l. 1955, kjer se urejajo pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, omenja tudi zvezna dežela Štajerska. Državna pogodba predstavlja dokument mednarodnopravnega značaja, ki ga R. Avstrija, vsaj glede Štajerske, do danes ni izpolnila. V petdesetih letih moramo omeniti naslednja dejstva. Zaradi modernizacije poljedelstva v naslednjih desetletjih je počasi izginilo slovensko petje, ki je do tedaj igralo važno vlogo pri kmetijskem delu. Izseljevanje prebivalstva s slovenskim maternim jezikom iz ekonomsko zaostalih krajev ob meji je tudi zmanjšalo število prebivalstva, čigar materni jezik je bil slovenski. Šele l. 1988 je ustanovitev Kulturnega društva Člen 7 za avstrijsko Štajersko vpeljala preobrat. To društvo se zavzema za uveljavitev manjšinskih pravic, ki so predvidene v členu 7 avstrijske državne pogodbe, na teritoriju zvezne dežele Štajerske.

(Prevzeto iz Signala, časopisa štajerskih Slovencev.)

SLOVENSKI PARLAMENT SPREJEL RESOLUCIJO O SLOVENSKIH MANJŠINAH

Državni zbor Republike Slovenije je konec junija sprejel posebno resolucijo o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah (v Avstriji, Italiji, Hrvaški in na Madžarskem) in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije. Resolucija je nastajala v okviru komisije za mednarodne odnose in Ministrstva za zunanje zadeve, pri njenem oblikovanju pa so aktivno sodelovali predstavniki zamej-

skih Slovencev, tudi Zveze Slovencev na Madžarskem. Podprle so jo vse poslanske skupine političnih strank v parlamentu. Državni sekretar v Ministrstvu za zunanje zadeve, dr. Peter Vencelj jo je uvodoma predstavil kot pomemben dokument, ki bo poleg ustave urejal skrb in obveznosti državnih organov do naših rojakov v sosednjih državah, in kot dober okvir za pripravo vseh drugih potrebnih aktov, vključno s finančno pod-

poro Slovencev v zamejstvu. Sprejeta resolucija zajema številne oblike pomoči slovenskim manjšinam od politične podpore v okviru medosredskih odnosov s sosednjimi državami do pomoči na kulturnem, jezikovnem, informativnem, gospodarskem in finančnem področju. Za uredničenje naštetih nalog v tej resoluciji in za koordinirano delovanje državnih organov z manjšinami bo pri Vladi ustanovljeno posebno telo.

Gre torej za novo potrditev na najvišji državni ravni, da bo mlada slovenska država še naprej in bolj organizirano skrbela za Slovence v sosednjih državah, da Slovenija povezuje vse Slovence po svetu, da jih spodbuja, jim pomaga in jih ima rada.

Kar se Slovencev na Madžarskem tiče, sprejem resolucije pomeni novo jamstvo, da bo Slovenija pomagala pri prizadevanjih za obstoj slovenske narodne skupnosti na Madžars-

kem, pri ohranjanju slovenskega materne jezika, kulturne dejavnosti, informiranja in gospodarskem napredku. Velik del tega je že zajet v meddržavnem sporazumu o skrbi obeh držav za položaj in posebne pravice madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske manjšine na Madžarskem, ki sta ga že pred štirimi leti podpisali in ratificirali Republika Slovenija in Republika Madžarska.

Geza Bačić

GRBANJOVA MLEJČNA ŽUPA

Porabske vasnice so bogate v goščaj. Velka škoda, ka se je nikšar grdi beteg spravo na njé. Tój pa tam videti en-en vekši tau, gde so borauvi rdjavi, vöposenjani, leko povejm, ka mirajo. Tau je prej od tñseloga deždja. Kakšna kaštiga nas eštja čaka?

Lanstji snej je tñ veltji kvar napravo po goščaj. Tau se eštja zdaj dobro vidi. Istino, ka so goščé rejšane od vtjüpstgani borauv pa od lesa, ka je kaj za nójc. Drügo pa zveksoma vse vkriž leži. Nistrna gaušča tak vögleda, kak če bi gronjska strejla nota vdarila. Gdasevjeita si je paver tau nej smo dopistiti. Dočas so bili stražardji za goštje, je

dobri gobarji, steri nikdar ne pridejo domau iz gošče s praznim cejkarom. Takšna držina je na Gorenjom Seniki Bajzekova, Marija pa njen mauž Pišta.

Tak vejim, ka vüva z možaum spoj dosta odita za gobami. Kak kaj rastejo gobe letos?

"Vmau sam zdaj prišla iz lesa, Pišta je pa zdaj odišo. Müva vsakši den deva, če gestejo gobe ali nej. Zrankoma ge rano gorstanem, mojo prvo delo je v lejs titi. Ge sam od maloga mau vsigdar ojdla v lejs. Vleti, gda nej bila šaula, mama so tñ doma bili, mi smo vsigdar v lejs ojdli. Tau je že meni nuti v krvi gé, ka mujs

rasti pá grbanji, vüпам, ka sir bola baudejo."

Po kakšni goščaj odita? Ali se tau ne sme vöovaditi?

"Nej. Ge mam svojo mesto od maloga mau. Vsakši den tam berém. Pišta, on tñ ma svoja mesta, dapa on indrik tñ odi. Ge samo edno mesto mam."

Kak poštöva lüstvo gnesden gošče?

"Tak vidim, ka so zdaj gošče strašno grde. Nam, steri gobe iščemo, je tau spoj lagvo, ka žmetno odimo pa težko najdemo. Nistrni vsakšo gobo vözemajo po tistim pa taličijo. Za gesti valaun tñ tazlúčajo, gorzbrsajo pa vküpskláčijo."

Ka si čöjla od starejši lidij, gda rastejo radi grbanji?

"Tak pravijo, če je v zimi dosta snega, te prej dosta grbanjov geste. Zdaj je tñ dosta snega bilau, zatok nika grbanjov geste, dapa bola bi tñ leko rasli. Najbola po dežgi rastejo, če so sparne noči. Dež smo dobili, samo ka valá, če je potistom sir mrzlo bilau pa vöter pijo. Tau tñ pravijo, gda je prej mlat (üjhold), te gestejo grbanji."

Kakšne gobe beréta vüva?

"Grbanje, lisičice, golau-bice pa trobente. Že je bilau, ka sam vküppobrala dežnike (özláb), gda sam vöprišla iz lesa, sam taličila, ka sam nej bila gvüšna. Večkrat sva brala leskove grbanje tñ, dapa zdaj ne kipüvajo."

Na koj vse nójcaš gobe?

"Mi calau radi gejmo grbanje pa lisičice, tak, ka za gesti dosta ponücamo. Gesenske (dinske) grbanje skladem v zmrzovalnik na zimo. Tisti so zdravi, pšenični so bola črvivi. Odavamö tñ. Od majüša do geseni vsakši den vöpride en küpec pa dolküpi lejpe, zdrave grbanje. Na začetki je kilo lisičic kipüvo za 1000 forintov, zdaj, gda več geste, je cejna dolspadnila na 800, grbanje pa plača za 700 forintov.

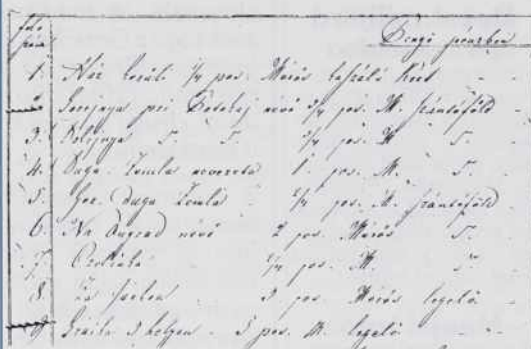

vsakši mogo gauščo vred meti, namesto vözosejkanoga lesa mladitje posaditi. Listje so vtjüppograblali za nastalo. Kama je minaula ta dobra šega? Vrejmen se nika tñ vse nauro redi. Tak, ka nej čüda, če grbanji nejmajo volo rasti tak kak indasevjeita. Na, vejpa gnesden se eštja tñ najdejo takšni

moram titi. Nika pejnaz tñ leko zaslüžim pa spoj dobro se počütim tñ. Prva lejta so sir bola bile gobe. Letos malo menja geste, dapa zatok li najdeva. Na začetki juniüša so začnile rasti lisičice, te so malo grbanji naprej prišli. Po tistom je pa süča gratala. Lisičice po dežgi rade rastejo. Zdaj začnejo

INDA SVEJTA

CEMBE LIST

Če je štoj inda svejta mrau, si je dau teštament napisati, v šterom je bilau dojspisano, što de kaj erbo v držini. Če teštamentoma nej bilau, je birovija vküp spisala, ka je vse emo pokojni, pa je birovija razstalala erbo.

V Sakalauvci je 1853-oga leta mrau Franc Holec brezi teštamentoma. Birovija iz Murske Sobote je vküp spisala, gde kelko grünta pa kakšo izo je emo. Kauli iže je büu ograd za kositev, "Gorenja pa Dolenja" njiva je bila pri "Potokaj". Drüge njive so bile: Duga Zemla, Na augrad, Czelinka. Pašo so meli "za Járkon, v Jaminaj, Potauci, Megyicaj, par Grajki". Travnike "v Jaminaj, na Stari Sonžeti, na Labri, gaušče pa "v Megyicaj". Iža je bila lesena (ena iža pa preklet). Meli so tri kleti pa dve štali, djümülo pa üto i leseni lejev za tri bujcetje.

Marija Kozar

Zvön toga eške sišimo. Ejksra trbej prbirati mlade, zdrave pa ejksra drüge, ka je pri cejni razlika. Sišimo eške za odajo golaubice pa trobente. S tejm je malo več dela. Na čisto spucam, gorzrejžam pa razkladem po rešetaj. Če je lejpo vrejmen, se brž posišijo, ovak pa večkrat trbej obračati."

Z gobami malo vcuj slüžita?

"Ja, tau je naša žetva. Mi žetve nemamo, ka ne sejamo silge. Za te pejnaze, ka prslüživa, si müva vsakšo leto silge nütspokü-piva. Zatok pravim, ka je nam tau žetva gé."

Kakšno djesti spravlaš iz gob?

"Mi doma samo grbanje pa lisičice gejmo, gnauk - dvakart golaubice. Calau radi gejmo grbanjovo mlejčno župo. Ge, kakoli küjam, vse obarim. Po tistom dolocedim pa je gor dejam küjat v vodej, nuti dejam česnak, lom-ber, cejli fejfar pa malo žira. Gda se sküja, vcuj vñajem vöprtejpáno vñjo

mleko, zavre pa leko gejmo.

Skobacane (pohane) tñ radi mamö. Paprikaš tñ küjam. V žirej lük malo ocvem, v tau obardjene grbanje nutsipam pa je malo pražim. Posipam z rdečim prprom (paprika), večkrat gorvlagem vodau, tak se te sküjajo. Na konci pa z melov vöprte-páno vñjo mleko vñagem vcuj, zavre pa kreda. Mi vsigdar sküjane krumpline gejmo vcuj. Lisičice pa najraj gejmo na djajcay. Kakšnokoli župo küjam, malo lisičice nut zrejžam pa včasim baugšo žma ma. Ka pa na zimau taskladem, tisto vöskobacam, ali vküpzrejžem. Tak, ka mi cejlo leto gejmo gobe."

Tak mislim, ka dosta lüstva bole cejni gobe kak mesau. Dja tñ dosta odim po goščaj, samo ka se furt bola vüjпам, kak ka najdem. Dapa tak dobro se nin ne počünem pa počütim, kak v gaušča.

Klara Fodor

OD SLOVENIJE...

Deset milijard za železnico

Ministrstvo za promet in zveze je v teh dneh spregovorilo o aktivnostih, povezanih z gradnjo železniške proge med Slovenijo in Madžarsko. Predračunska vrednost za slovenski del proge, dolg nekaj več kot 24 km, je malo več kot deset milijard tolarjev.

Manjši izvoz

V prvem četrtletju letos je v trgovinski menjavi Slovenije s tujino izvoz znašal 1,91 milijarde dolarjev, kar je za 7,3 odstotka manj kot lani, medtem ko je uvoz, 2,17 milijarde dolarjev, skoraj povsem enak lansnemu.

Vprašalnik EU-ja

Vodja delegacije evropske komisije v Ljubljani veleposlanik Amir Naqvi je vršilcu dolžnosti zunanjega ministra Zoranu Thalerju uradno izročil vprašalnik, ki je podlaga za pripravo mnenja komisije o slovenski prošnji za članstvo v Evropski uniji. Na ta način se je Slovenija dokončno priključila krogu devetih pridruženih članic, ki jim je evropska komisija podoben vprašalnik za pripravo mnenja izročila že konec aprila.

Slovenski gospodarstveniki v Sarajevu

V Sarajevu so pred kratkim pripravili sejem, na katerem se je predstavilo 52 slovenskih podjetij. Razstavo sta skupno pripravili gospodarski zbornici Ljubljane in Sarajeva. Ob tej priložnosti so podpisali protokol o udeležbi slovenskih podjetij pri obnovi in posodabljanju gospodarstva Bosne in Hercegovine in države v celoti.

37 slovenskih olimpijcev v Atlanti

Na olimpijskih igrah, ki so se začele v ameriški Atlanti, sodelujejo tudi slovenski športniki. Zastavonoša na otvoritveni slovesnosti je bila atletinja Brigita Bukovec. Otvoritvene slovesnosti se je udeležil tudi slovenski predsednik Milan Kučan.

Pri Slovencaj v Vorarlbergi (1.)

Vorarlberg je od nas najbolje daleč avstrijska pokrajina (tartomány), pri Švajci. Tü večstau slovenski in madžarski lüdi živé in dela, zuekskoga v Goričkoga v Sloveniji (učasik prejkrajnce). Enpar od nji bi vam radi nutri pokazali. Edne smo gorpoiskali na njenom domi, druge pa smo srečali na velkom pikniki v Rankweili.

Z ništamimi "starimi" znanci (že en cejli den smo se poznali!) smo pod bejlimi šatori sejldi pa smo manjake odavali. Zmejs, ka smo mrzle pére pili, smo gledali, kak ništarni aktivisti Drštva Slovenija flajnsno delajo, naj bi vse v redi bilau, tačas ka se velko letno srečanje zdomcov (vendégmunkások) v Vorarlbergi iz Slovenije začne. Za enmalo se nam je pridružo en mladi moški. Če bi nej emo velke, gauste badijši, bi leko pravo, ka mladi pojep. En cajt je trpelo, ka sam zvōdo, ka je un po narodnosti Madžar. Na tau sam gorprišo té, gda je pravo, ka se piše: **Ödön Kocsmár**. Gda sam ma pravo, ka smo prišli iz Porabja z Vogrskoga, je eške bole rad būu. Prišli so k njim domači iz Slovenije, pa takši tō, šteri njegvo vgrsko materno rejč gučijo. Ödön se je naraudo na Hodoši, v Šalovce je odo v dvojezično šaulo.

Osem lejt je delo na Tapetništvi v Murski Soboti, tačas, ka njina firma (cég) nej začnila na nikoj titi. Te se je en cajt doma s paverskim delom spravlo. Tau ma tō nej šlau, kak bi trbōlo. Zato je tak skončo, ka de ūšo malo v tihinski rosag, ka si malo zaslužī. Austrijo si je vōodabrau zatogavolo tō, ka je že deset lejt pozno eno avstrijsko deklino.

Zavolē dobro se je navčō že nemški tō, sploj pa tisto, ka je v fabriki, gde

dela, potrebno. Ovak pa tam delajo drugi narodi tō: Rovatke, Törki, Muslimani... Normalno, ka je Austrijci po dzejiki tō spoznajo. Če rejsan se dobro navčijo nemški,

Sam nej što same püstiti stariše ...

svoj akcent zato ne morejo zatagiti. "Moja žena je Austrijanka, zato meni bole hitro ide nemški se učiti... Midva sva se tak spoznala, ka je una enkrat prišla s svojo kolegico iz Hodoša k nam. V vesi smo meli eno veselico, pa te tak vejte, kak je tau pri mladi lidaj... En čas sva si pisala, slike (kejpje) sva si pošilala... Sprvoga sam se nej sto ženiti, ka sta

GDE JE MOJ MILI DOM,

doma mati pa oča sama ostala. Méu sam 22 lejt staroga brata, šteri je 78-oga vmro v nesreči. Zgodilo se je v Hévizu na Madžarskom. Dva autobusa sta vküper vdarila. Mi smo eške nutri ostali v hoteli, brat pa eni drugi pa so že prva vōšli. Gda sam ges vōprišo, je brat že mrtev biu... Tau je bila katastrofa, človek o tom nemre gučati. Gda se kaj

Meriko delajo. V Avstriji delavca tak gorvzemejo, ka človeka postavijo pred mašin, pa poglednejo, ka zna napraviti. Nej trbej šaule meti, samo je trbej znati. No, najoprvin se je mogo šest mesecev učiti. 14-15 gezarō šilingov nej tak dosta, če je za ram trbej plačūvati 8-9 gezarō.

"Z ženo se doma pogovarjamo nemški, z deco pa po madžarski. Uni pa meni nazaj odgovarjajo nemški. Ges madžarski gučim zatogavolo, ka ne vejim tak dobro nemški. Sledik mo je mogoče tūdi slovenski malo včūu..."

Gda Drštvo Slovenija v Vorarlbergi má kakši program, Ödön Kocsmár skor vsigder pride. Dosta domače prekmurske lūdi pozna v Vorarlbergi. Že od domi, ka je tam būu gasilec, muzikant (z malim Ernekom iz Črnkonove bande je štiri lejt vküper igro, zato je Erneki eške posabno rad būu). "Fajn se počūtim na pikniki!..." Do domi má 740 kilometrov, dobro 10 vōr. Vsakši mejsce ali vsakši drugi mejsce se pela domau, ka doma eške malo pomaga starišom. Vleti držina tō dé z njim. Mlajši so 3-4 kedne na Goričkomo. Zato si je kŭpo mikrobis, ka naj se cejla držina (4 mlajše má) leko komaut pela. Auto je tak naredo, ka držina leko spi, gda un pela in pela in pela...

Prejk stau brgav in prejk stau dolauv. Do domi. Pa te pá do navvoga doma. Zmejs si pa leko misli na pesem: O, kako je duga, duga, duga paut, // od tujine pa nazaj domau...

MILI DOM?...

SAMO NA PAPÉRI SI LEKO AUSTRIJANEC

Gospaud Jože Bedőke, müvadva sva se že zrankoma tó pogučavala. Te ste nika bole nemérni bili. Zdaj je že zadvečarka tri vóra, pa na velkom srečanju sploj vse v redi. Te ste zdaj že bole mérní?

"Dosta bole. Zato, ka je pri takšom programi dosta dela. Mi malo túdi pomagamo. Vse smo mogli pripraviti: stolice za seiti, plac za plesati, poskrbeti za gesti, pijačo. Mamo čevapčice, kotlete, klobase. Par šatorov mamo privatne, štiri pa má našo Društvo Slovenija."

Predsednika Šterlaka sam pito, što so bole aktivni členi društva, pa mi je pravo, ka vi tó.

"Moremo vküper držati, ka eden sam toga ne more narediti. V Avstriji sam ges od 1966-oga mau, 6-oga januara sam prestopo mejo."

Zato ste sé prišli, ka ste doma nej meli dela?

"Nej! Delo bi meli, liki kak je mladi človek: čuješ, ka se prej dobro zašlúži, fajn se živé pa smo probali. Pa tak smo tú ostali."

Zdaj je ranč tresti lejt minaulo. Kak te zdaj povejte? Vrejdno je bilau, dobro je bilau?

"Hjaaa!?!... Kak se vzeme. Če vrejdno bilau?!? Mladost zgübiti v tujini, tau se dobro more premisliti, če se splača ali nej! Istina, tau ne vejmo, kak bi bilau če bi doma ostali."

Ce vas dobro razmem, leko, ka ste malo bauge zaslužili, kak doma, depa don ste nej doma, v svoji domovini bili?

"Genau, kak pravite." **Zato pa s takšim veseljem pripravlate slovenske pa madžarske programe v Vorarlbergi?**

"Ja, ka malo spoznani, kolegi, rodbina vküper pridemo pa se malo povešimo, pogučimo, pa nam je takoj (včasik) leži malo. Jas živém v Dornbini, tau je 30 kilomejtarov od tú. Blüzi 47 gezero lüdi živé v naši občini. V samom varaši

nas geste blüzi 4 gezero tihincov, ki smo nej Austrijanci. V Dornbini je dosta Slovencov, depa túdi dosta Madžarov je iz Prekmurja. Iz okolice Lendave: Kapca, Pince, Hodoš, Domanjševci."

Kak ste mi pravili, vi ste na pau Madžar. Zdaj tú maše Društvo Slovenija. Ce tak vzememo, tau je bole slovensko, kak vogrsko društvo. Te ste zdaj vi znautra ene manjšine

vönücajo ali nej, liki mi, ki smo prišli iz Slovenije, bi zato túdi mogli čim bole skup držati, da nas Austrijanci ne bi preveč izkorščavali (vönücali)."

Kaj mate stike (kapcsolat) z drugimi Madžari, ki so prišli z Madžarskoga?

"Ja, cejla grupa je tú. Iz Vasvármegye, Szentgotthárda, jas ji več poznam, uni so 56-oga pobejgnoli. Z njimi se túdi dobro razumemo. Túdi

Kak velko držino mate?

"Dvej hčerki mamo. Ta velka je dol v Sloveniji, una je advokat (ügyvéd). Ta mala pa tú dela. Una je trgovka (bautošica)."

Pa bejdvej znajo slovenski?

"Jaaa! Mala zna slovenski, madžarski, engliški, nemški pa ešče malo italijanski."

Kak tadale?

"V augusta pridem v penzijo. Tú s 55 letom leko demo."

Prminauči den smo bili pri vas, pa smo nikšo vogrsko pesem tó spejali. Nej so z nami spejali samo vaš mauž, ki so Madžar, liki vi tó, ka ste Slovenka. Kak tau?

"Moj oča (Konkolič) je biu na Židi, na Madžarskom rojeni pa nas je un kak malo deco malo včiu."

Te bi leko pravili, ka so bili porabski Slovenec.

"Ja, ja. Vej so že pokojni."

Vi ste kaj čütili razliko v očinom pa materinom guči?

"Malo je zato ovak gučo, kak mi. Depa tau smo vzeli za normalno. Prva smo zato dosta odili na Madžarsko, depa zdaj več nemamo tam rodbine pa spoznanecov pa več ne odimo... Domau v Slovenijo pa 5-6-krat demo na leto."

Te vas zato don nika nazaj domau vleče?

"Ja, ja. Vejpa sploj idemo nazaj domau! Nazaj v Domanjševce. Hišo mamo dol, penzija pride za nami, pa mo malo kaj tam delati tú, pa mo gli tako živeli."

Vaš mauž so mi pravili, ka je v Avstriji dobro pa lepau pa vse v redi, depa človek je prej zato don tihinec...

"Ja, ja. Mi nigder nemo Austrijanci, mi vsigder ostanemo Slovenci. Ništarni, štéri dobijo državljanstvo (állampolgárság), pravijo, ka so uni Austrijanci. Nigder ne moremo biti Austrijanci! ... Samo na papéri!..."

Tekst in foto
Francek Mukič

Mladost zgübiti v tujini ...

(kisebbség) v Avstriji eške ena menša manjšina?

"Tak bi túdi leko rekli, depa mi Madžari vsi znamo túdi slovenski, pa túdi dosta Slovencov - zavolo mešani zakonov - túdi znajo madžarsko, tak ka nemamo problemov."

Vejpa v Sloveniji Slovenci pa Madžari tó nemajo z drug drugimi kakše večše probleme. Depa ge don tak čütim, ka tú, v Avstriji, vi Madžari pa Slovenci iz Slovenije eške bole vküper držite, kak doma.

"Tau pa moremo skup držati, ka smo mi vsi v tujini! Če mi tú nemo skup držali, te nika dobroga ne moremo čakati! Šteri tau ne proba, tisti ne more znati, ka je tau, v tujini živeti!"

Ka je v tom lagvoga? Nika konkretno mi povejte! Vas dovgledajo (prezirajo) ali ka je žmetno v tihinskem rosagi?

"Ja, eto vidite. Dosta bi vam zdaj nej razlago, što se kak počüti, če nas

na naš piknik so prišli."

Gospa Bedőke, vi ste si kak kölnarca na pikniki nej dobro delo vöodabrali, ka trnok dosta morete delati.

"Ah, pa tau ide, tau zato nej tak žmetno delo, nej, nej! Tau ges rada delam. Ges sam tau vajena (cüvčena). Ges sam kelnarca bila sedem lejt v Postojni, od 61-oga do 68-oga. V novinaj je pisalo, ka nücajo eno kelnarco. Bi ešče duže ostala, depa so mi iz Avstrije pravili, ka leko pridem gor... Te sam ešče ledig bila. Te sam tam leko kakše mlade gledala..."

Gda so vö s Postojnske djame prišli, fanj mrzli pa ste je leko malo segrejavali?

"Ranč tak!"

S šteroga kraja ste vi doma v Sloveniji?

"Z Goričkoga, pauleg madžarske granice, Dolenici. Zdaj sam že 27 lejt tú v Avstriji."

Eške čüdo, ka slovenski znate?

"Dje, zakaj bi pa nej znala?"

... DO
MADŽARSKEPoletna šola
slovenskega
jezika

Ministrstvo za šolstvo in šport organizira poletno šolo slovenskega jezika, ki bo trajala od 31. julija do 14. avgusta v Cerknem. Poučevali bodo učitelji, ki poučujejo slovenski jezik v Nemčiji in Švici ter imajo pri poučevanju slovenskega jezika kot drugega jezika dolgotrajne izkušnje. Poletne šole se bo iz Porabja udeležilo 8 učenec, 2 iz vsake osnovne šole in dva iz osemletne gimnazije. Stroške njihovega bivanja in prevoza krije Zveza Slovencev na Madžarskem.

Prireditve

-28. julija bo na Folklornem festivalu v Beltincih nastopila folklorna skupina z Gornjega Senika.

-4. avgusta bo Agencija Piko v Brezovčih organizirala kulturno promocijsko prireditve "Med Rabo in Ledavo". Prireditve se bodo udeležile tudi kulturne skupine iz Porabja, med drugim ansambel Lacija Korpiča in ženski kvartet, ženski pevski zbor iz Monoštra, ljudske pevke iz Števanovcev. Vaških iger se bosta udeležili ekipi iz Slovence vesi in Sakalovcev.

Prepoved uvoza
govedi

Ministrstvo za kmetijstvo je od 17. julija prepovedalo uvoz govedi in mesnih izdelkov iz držav, v katerih se je razširila slinavka. Med državami, za katere velja prepoved, so Albanija, Grčija, Makedonija, Srbija in Turčija. Prepoved velja tudi za tranzit omenjenih artiklov.

Madžarsko
vozniško
dovoljenje bo
veljalo tudi v
Italiji

Državni sekretar italijanskega zunanjega ministrstva in državni sekretar madžarskega notranjega ministrstva sta prejšnji teden podpisala sporazum o vzajemnem priznavanju vozniških dovoljenj. Do zdaj so namreč madžarskim voznikom priporočali, naj si pred potovanjem v Italijo priskrbijo t.i. mednarodno vozniško dovoljenje.

VELKA DRŽINA

Gnauksvejta, pred 50-60 letami so, pri nas v Porabji ranč tak kak indrik po rosagi, živele velke držine. Nej so mele samo ednoga ali dva deteta, bila je takša držina, gde je več kak deset mlajšov bilau. Živele

po materi, tretji po babici ali dejdeki vrgo. Liki vsi so lejpi, čedni pa zdravi.

Mlado mater, 26 lejt staro Andrejo Super pitam, kelko so mali stari, ka njim je ime?

so pa generacije vküp. Za stare so se mladi brigali gda so več nej mogli delati. Gnes je pa tau že nej tak. Znamo, da je največ držin že raznok, mladi majo ednoga ali dva deteta. Redko je že gde majo tri ali več mlajšov. Gledala sam edno štatistiko, štera kaže, ka tak v rosagi, kak v našoj županiji je vsakšo leto menja lüdi. 1990. leta je v županiji bilau 275 gezero 944 lüdi, na konca 1995. leta je pa nas že samo 272 gezero bilau. V županiji se je 1990. leta narodilo 3 gezero 132 dece, 1995. leta že samo 2 gezero 586.

Zakoj je tau tak, zrokov dosta najdemo. Vsakšo leto je vekša inflacija pa so lagovejši socialni pogoji. Dosta mladi lüdi mera, sploy pa možni. Dosti lüdi je brez stanovanj (lakás), brez dela. Edno je pa zatok tü istina. Tak mislim, ka se je mišljenje mladi tü preobrnau. Tak mislim, ka neščejo več telko žrtvovati (ál-dožni) na držino. Zdjag plogled-nimo edno držino, gde so si sploy mladi stariše nej tak mislili kak vsi drugi. Gor sam poiskala v Števanovci držino Super. Pri tauj držini vsakši den 8 lüdi sedi za stolom. Tau so tri generacije. Mladiva stariša mata štiri dece. Kak si oni premišlavajo od držine, od bodočnosti, mo zvedli, ka nam vadlújejo od sebe.

Gda staupim v ram, je velka tihoča, kakoli so mali v künji. Babica pospravla v rami, mlada mati je pa ušla v bautu. Mali sedijo eden pri drugoma kak orgline piščalke. Eden je lepši kak drugi. Majo različne farbe vlase. Črne, ridjave, sejre. Eden se je po oči, drugi

"Edina je 10, Mikloš je 7, Žanet je 5, mala Kinga je pa 2 leti stara."

Zvedla sam, da si samo 26 lejt stara pa že maš štiri mlajše. Gda si rodila najoprvin?

"V srednjo šaulo sam ojdla, nej sam bila eške cejlak 16 lejt stara."

Nej ti je bilau nerodno (kellemetlen), ka si tak mlada postala mati. Ka je pa bilau s šaulov? Za dece volo si go tamnjala?

"Po mojom sam rano "ozrej-lila", zalüblena sam bila pa sam želejla tisto prvo dejte. Kakoli sam mlada bila, sam stejla deco, če rejsan nej telko kak mam zdaj. Tau je moj mauž tak sto, njema se vidi tejm tau tü, ka je on sam gor raso, eden sam sin je bio. Šaulo sam pa nadaljevala, pa sam maturo (érettség) tü naredla. Gda sam maturo delala, sam že vsakši den čakala tretjo dejte, štero se je za par dni narodilo. Nej léko bilau. Brez moji in moža starišov bi tau nej mogoče bilau."

Ka pa mauž? Ka dela on?

"Moj mauž je pek. On že dugo lejt dela samo vmoči. Etak pa morem povedati, ka zatok lepau slüži, če bi rejsan več tü léko. Telko prislúži, ka pomaleg živemo. Ne oblečavamo se iz butikaj, moremo si zmisliiti kama dejamo vsakši filer. Depa zatok dé."

Gda sam prišla blüzi vašoga rama, steri je moža starišov, sam vidla, ka se na zidanje pripravlate. Vi te zidali hišo?

"Mi mo zidali. Obečano ma-mo socialno pomoč od rusa-ga, etak smo smeli začniti tau

velko delo. Moža stariše so nam dali šenki parcelo za zidanje pa nam ovak tü pomagajo. Moji stariše pa rodbina tü pomaga pri deli. Vúpamo se, ka mo gnauk meli svojo ižo. Mauž je zdaj ranč zatok nej doma, ka lejče za tau pa za tisto. Nepredstanoma moremo delati."

Ka pa mali? Dobro se včijo?

"Edina pa Mikloš v šaulo ojta. Dobro se včita, radiva mata svoje školnike. Edina se pa glasbo tü vči. Ponücali smo možnost, da iz Slovneije odi profesor deco včit na harmoniki špilat. Edina že malo zna špilati na harmoniko, radi smo ji."

Za mojga volo je Edina naprej vzela harmoniko pa mi je zašpilala "Buja se je ženila, ščürca je jemala". S tau nautov je že v Budimpešti tü gorstau-pila. Mala Žanet pa odi v vrtec. Kinga je pa eške mala. Doma go skrb ma mati, mamica pa vsi drügi. V künji so nevzaüče stare mamice pa ena prababica. Mariš, ka tebi znamenüjejo vnuki?

"Meni so veliko veselje. Mi smo samo ednoga sina meli. Zdjag vidimo, kak je lejpo telko dece meti. Vsakši drugo natu ma, rada sam njim, skrb je mam. Naj baudejo zdravi pa naj se mladim priška nauvi ram zozidati. Tau je moja želja z možaum vred. Za tau aldüjeva ka moreva, ka va moga-üčiva."

Elizabeta, rano si babica postanila. Ka tebe znamenüjejo vnuki?

"Meni dosta znamenüjejo. Radi se majo, radi so pri meni. Tau je nikšo čüdivito čüstvo, vnuke meti. Zdjag, gda do zidali, kak de mogoče, de moja držina tü pomagala. Od moje čeri pa vnukov je guč, nje človek ne more zatajiti."

Bözi Šömenek, prababica je tü vcüj prajla, pa je etak gučala:

"Že 6 pravnikov mam. Sploy, sploy sam ponosna (büszke) na njé. Tau je nika posebno, ka čütim za toga volo. Sploy sam rada, da sem tau leko zadobila. Več mlajšov goraniti je vsigdar žmetno bilau. Tistoga reda, gda smo mi mladi bili, so nej bili vrtci, delat smo ojdli, deco so stari stariše na skrbi meli. Vúpam se, da srečno, zdravo gorzrastajo." Oča Mikloš Super pa dedek sta pa nej mogla nevzaüča biti. Onadva sta krepko delala že za tau, da bi se od cügla do cügla nauvi dom zido.

I. Barber

Jajaaa?!

Vej pa don nej

RUSI
REJSAN
VÖMER-
GÉJO?

Mali cücki. Na Romanskom sta si dva mladiva zbrodila, ka ta se včila teologijo na ortodoksni gimnaziji. Ta šaula v Botosani ji nej gorvzela zatogavolo, ka prej maliva - cücka máta. Direktor je tak tomačo, ka če bi tevadva ortodoksna dühovnika gratala (uni se leko ženijo), bi v njinom zakonaj zavolo mali füčlinov leko prišlo do pitanja. Tau pa si njina vöra ne more dopistiti, ka bi se dühovnicke razpitati. - *Moje pitanje: nej so malo velki cücki tisti, šteri se z malimi cüčkami spravljajo?*

Smrtna loterija. V vauzi v Santa Ani in San Salvadori so se robi zgučali, ka do se gorprosili zavolo toga, ka jim v vauzi slabo dé. Tau pa tak, ka tistim, štere ime vöpotegnajo z enoga klobüka, tistim guté prejkzrežejo. Depa leko se prej zgodi, ka se ništarni "önkénteške" - prva kak jim drugi guté prejkzrežejo - sami gorobejsijo. - *Santa Ana! Ka bi pa k tomi Sveta Ana cujpovedala?*

Rusi rejsan vömergéjo? Prva, kak je Jelcin gvino na rusoškej volitvaj (választások), je Vladimir Žirinovski pravo: Tiste ženske, štere so seksualno aktivne, namé dajo svoj glas. Tiste pa v - kak se že pravi, v menopavzi? - klimaksi pa dajo svoj glas na Jelcina. - *Če vejmo, ka je Jelcin fejest-fejest dojnau Žirinovskega, te se leko vúpamo, ka rusoški imperij (biro dalom) zdaj gnauk don dojavértiva?*

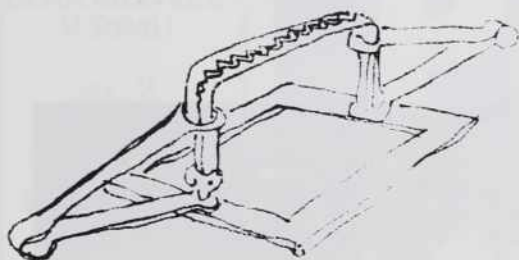
Fifti telko fiškališov. Na Japanskem majo pau teko fiškališov kak v Meriki. Tau pa prej zato, ka če ena labda enomi Amerikanci na glavau spadne, tisti de včasik üšo na borovijo. Če pa ena futbalska krugla enomi Japanci na njegvo bikasto glavau düne, te si un pravi: dje, ka sam tü isko?! Če bi nej tüj odo, te bi mi labda nej mogla na glavau spadniti. - *Foliška fiškališa.*

Draga. Na Francuškem je en možki tak nutri v eno žensko spadno (go tak rad emo), ka 15 velke reklamne table küpo pa v svojom malom varaši Rodez je eno na vsakši kiköu dau vödjeti, gde njegva lübrica mimo odi delat. Za tau je mogo plačati 15 gezero frankov. - *Draga moja lübezen!*

Homo erectus. Tak se pravi latinski tistomi človeki, šteri je že vöftegnjeno odo pa nej tak po tri gibej, kak opice. Te človek je živo v ledenoj dobi (jégkorszak). Eden vöftegnjeni človek je v enaj špitalaj v Avstraliji vöpotegnjo (počurmo) takšo vrastvo, ka če tisto možki nutri vzemejo, te de jim pet gni naponi stau njin füčli (Erectus Diabolus). - *Leko, ka bi jim povejmo tretji den že nej nakvar bilau malo ledá za laditi?*

Fr.M.

KA JE TAU?

Kak se zove

na Gorenjon Siniki.....	
na Dolenjon Siniki.....	
v Ritkarovci.....	
na Verici.....	
v Števanovci.....	
v Andovci.....	
v Slovenskoj vesi.....	
v Sakalauvci.....	
Kak so nūcali.....	

Rešitev iz številke 13/1996:

burkle - orodje za premikanje loncev v peči kencevill - a cserépe-dények mozgására kencevill

Tak se zove

na Gorenjon Siniki: bōrkle, vile, v Sakalauvci, v Slovenskoj vesi, v Števanovci, v Andovci, na Verici: vile, v Ritkarovci: bōrkle, vile.

Tak so nūcali: Z bōrkliami so piskrene posaude v peč dejvali

LEJPI KEDEN V RADENCAJ

Letos so že drugič organizirali paut v vrtec v Radence porabskim malčkom, starišom pa vzgojiteljicam. V radenskom vrtec so tau poimenovali "Teden Porabja". Paut so pripravili Zveza Sloven-

Pa je tak bilau. Sploj bogati program je bio. Ne moremo povedati kak lepo so nas sprejeli. Navzauči so bili zastopniki organizatorov, vodstvo vrteca v Radencaj in več sosedni vrtcov.

Tū nas je san župan pa njegva žena sprvajala od vesi do vesi.

V četrtke smo že po zajtriki na izlet šli. Stročja vas, njigvi vrtec nas je čakao. Več kak pau dneva smo bili pri nji. Deca se je vkūp špilala pa včila. Navčili smo se iz papira lejpe šapke delati ranč tak, kak plesati pa popejvati. Vanej so pa pekli čevapčiče, piščenca pa vse drugo dobro. Žmetno se je bilau posloviti.

Teško bi bilau vse napisati, ka vse je bilau. Edno je gvūšno. Naši so se lepau meli. Deca je samo tau šanalivala, ka je keden doj prteko. Oni bi eške ostali. Kak so se pa mele mamice pa vzgojiteljice, tau aj one povejo.

Agota Holec vzgojiteljica iz Števanovca:

"Jaz samo tau šanalivam, da smo lani nej meli priliko priti. Letos smo 5 mlajšov prpelale tri mame. Sploj dosta sam se navčila tūj, dosta sam vidla, ka de mi na pomauč. Samo leko lepau zavalim za možnost pa obečam, da mo se po tejm eške več trūdila za tau, ka deco navčim slovenski jezik."

Judita Kardoš vzgojiteljica iz Monoštra:

"Sploj mi je lepau bilau. Dosta nauvoga sam se navčila, pesmi, igre. Leko sam vadila jezik. V vsakšoj minuti sam čutila brigo za nas. Tau je sploj veliko delo. Če de mogoče, znauvič pridem."

Ilona Nagy vzgojiteljica iz Slovenske vesi:

"Dja sam že lani tū bila v Radencaj. Za mé je tau sploj dobro, zatok ka je tau nam dober tečaj, s

steroga sam že lani dosta aska mejla doma v vrcti. Dobro bi bilau, če bi kleta tū bio takši "tečaj", pa če bi od nas vse več mlajšov prišlo."

Marija Čato varuška z D. Senika: "Ge sam že tū od drugič tūj. Strinjam se z tejm misli, ka je Ilona povedla. Našim malim pa ranč tak vzgojiteljicam in mamam je tau sploj potrebno."

Margita Gyeček, ma-

mlajše je tau sploj dobro. Spoznajo melodijo slovenskega jezika, spoznajo del Slovenije, kakše so tū pokrajine pa lūstvo. Dja sam že drugič tū, lejpa (h)vala gostitelom, organizatorom za možnost."

Katarina Bedič mama iz Slovenske vesi (po rodu Madžarka). Kot profesorica meni, da večina otrok ne živi več v slovenskem jezikovnem okolju, zato jim takšni

Naša vōlka "držina"

cev na Madžarskem, Zavod za šolstvo Republike Slovenije in Urad za narodnosti R Slovenije.

Zakoj smo šli na en keden v Radence? Kaupat se? Najbole nej za tau! Dobro vejmo, ka pri nas mlajši že sploj malo znajo slovenski. Zakoj je tau tak, od toga smo že dosta gučali. Zatok tak mislim, ka je takša forma tū leko velki stopaj pa lejpi začetek, da bi se v Porabji slovenski jezik pa kultura nej zgūbila.

Ka smo delali v Radencaj te eden keden, je žmetno na kratke napisati. V vabili je tau etak pisalo: "Skupaj z vami bomo: poslušali in prepevali slovenske otroške in ljudske pesmi, plesali, se razgibavali, telovadili, risali, slikali, ustvarjali, hodili na sprehode in izlete, raziskovali okolico Radencev."

Vremen je prva tri dni sploj zbožno bilau. Liki naši gostitelji so se pobrigali za tau, da smo nej na pamet vzeli lagvi cajt. Skurok vsakši den predpodnevom so meli skupne dejavnosti (foglalkozás) z mlajši in vzgojiteljicami. Tūj so se mali pa vzgojiteljice dosta navčile. Dosta lejpora so delali, iz tega so sledkar razstavo napravili. Cejli keden so se pa poleg drugi programov pripravljali na nastop.

Trikrat smo se kopali v bazenu zdravilišča Radenci. Tau kopanje je, deci ranč tak kak nam, nepozableno bilau. Poglednili smo, kak napunjavajo mineralno vodau Radensko. Vidli smo muzej v parku. Ojdlj smo na izlet do Vidma ob Ščavnici, gor smo poiskali edno gazdijo, gde so konje meli pa smo se na konjaj gezdili.

Dobri pajdaši

mica z G. Senika: "Ge sam zdaj oprvin tūj z malo deklčijo. Čudovito so nas sprejeli. Skauz sam čutila lūbezen do nas. Iz srca so nas poredavali. Dobro je bilau za deco, dosta so se navčili. Če de mogoče, drgauč tū pridem."

Klara Laco, mama z G.

Senika: "Gda sam zvedla, ka mam možnost priti, sam včasini za tau bila. Nej mi je žau. Sploj dobro smo se meli. Vsakši je gnaki bio, za vsakšoga so se gnako brigali. Za moje male volo bi kleta tū rada prišla. Hvala za vse."

Ildiko Pustai mama iz Slovenske vesi: "Za

kedni veliko pomagajo. Etak so gučale vzgojiteljice pa mame. Vsakšoj stvari je pa gnauk konec. Prišla je sobota pa smo se mogli posloviti. Od nas se je poslovila Boža Babošek, ravnateljica radenskega vrteca. Tople, človeške reči smo čuli od nje. Boža in sodelavci so odlični lūdje. Vsakšo minuto smo čutili lūbezen pa skrb do nas. Dostakrat smo si mislili na Valerijo Perger tū, ki je tau začnila organizirati. Še enkrat vala vrctci Radenci za vse, za prijaznost pa za lejpe dni. Na svidenje kleti.

I. Barber

NAŠE PESMI

LANJSKO LETO SEM SE OŽENO

/:Lanjsko leto sem se oženo,
edno mlado sem si vzeu.:/

/:Duže mi je nej živila,
samo edno leto dni.:/

/:Drugo mi je nej tū njala,
samo edno dejtece.:/

/:Štero nemre krūja jesti,
nikše drūge (h)rane nej:/

/:Jaz pa(j) pojdem na te cintor,
na te cintor žegnjeni.:/

/:Stani gori, žena moja,
pa(j) mi dejte nadajaj.:/

/:Kak ti stanem, da(j) nemorem,
da(j) me zemla dojteži.:/

/:Jaz pa pojdem nazaj domau,
malo dejte sladko spi.:/

/:Marija ga je nadojila,
Jezoš ga je zibau sam.:/

(Slovenska ves)
-mkm-

Aaaaa...

Naša Juliška je etognauk k zobari (fogorvos) ūšla, strašno go je zaub bolo. Zobar go posadi v stolec pa ji pravi, aj lampe opré. Ona je pa tak navelke gor vdarila lampe, ka je vse redeče gratala. Zobar pa: "Na, na, ženska! Tak fejs pa zatok nej trbej gor oprejtí lampe, ge samo klejšče škem not potisniti, ge sam vanej ostanem."

Tau si pa dobro zbrodi

Naš Djauži se sreča s svojim padašom, Gustinom. Gusti ga spitava, kak je kaj pa tak tadala. Djauži pa etak: "A, samo njaj. Zdaj se škem razpitati z ženauv. Gusti pa: "Zakoj? Vaj pa tak lepau živila." Djauži pa: "Lepau, lepau. Samo že pau leta edno rejč ne pisti iz sebe. Gusti pa: "Padaš, tau si dobro zbrodi. Gde pa ti na svejti eške gnauk etakšo ženo najdeš?"

Ti se ranč ne računaš

Žena pa mauž se nasrejdí pauti korita. Moški je bola čemerast kak žena pa etak krči: "Zamerkaš si, ka se ti ranč za nikoj ne računaš." Žena pa: "Ka je pa tau za guča, ka bi se ge nej računala?" Moški: "Zdaj ti včasín pokažem, ka si ti nika nej vrejdná," pa eden taksi doj stavi. Etak pita šofóra. "Za kelko forintov bi me pelali na železniško postajo?" Šoför pa: "Za gezero forintov." "Pa če de žena tū z menov, kelko te plačam?" Šoför: "Ranč telko. Gezero forintov."

NIKA ZA SMEJ

Zdaj se mauž oberne k ženi pa ji pravi: "Na, vidiš?"

Ka naj naročim?

Naš Karči v ednoj pisami dela pa se ma trnok vidi edna kolegica. Sploj žmetno je doseegno, da je ona eden den privolila, ka ta njiva šla na večerjo. Že tam sedita, pred njija je jedilnik (étlap). Naš Karči pa etak: "Ne znam, ka bi trbelo naročiti (rendelni) v ednoj takšoj fanjskoj gostilni?"

Naša mlada ženska pa etak: "Tau tanačivam, naroči rešilni auto (mentóautót). Vidim, ka se tam približava moj mauž."

Ranč pejnaz ne košta

Šef edne fabrike je etak gučo svojimi sodelavci: "Vejš, človek, nede dugo, ka fabrika jubilej zadobi, že 50 lejt gor stoji. Nika bi trbelo vónajti, nika takšo, ka bi delavcom dober hejc bio, depa pejnaz bi nej koštalo." Zdaj pa te drugi etak pravi šefi: "Vejte ka? Ge sam nika dobroga vónajšo. Vi se gorobesite. Tau de dober hejc delavcom pa ranč pejnaze nede koštalo."

Te de ležejše?

Naš škrklavi Peter je etognauk na pošto ūšo pa je edno pismo pošilau. Poštarca tak vidi, ka je pismo sploj kusto pa žmetno, zatok go gor deja na vage. Etak pravi Petri: "Človek, pismo je sploj žmetno. Eške dva štemplina morem gor djati." Peter pa: "Na, pa če ta dva štemplina gor dejeta na pismo, te de ležejše?"

Tenke stejne

Naš Janoš je po pau leta domau

prišo iz Avstrije, gde je delo. Njegva draga žena, naša Gizika ga je lepau sprejela pa ma etak gučala: "Ti moj dragi, ti moj vse. Baugi (h)vala, ka si gnauk že tūj." V tistoj minuti sausad po stanej dūnča pa krči: "Tihoča aj baude gnauk. Sto pa more tau vsakši večer poslušati?"

Nigdar nej

Naš Rudi se ženiti ške. Navola je samo tau, da deklin oča tau ženitev nikak nešče pa v čemeraj etak krči: "Nigdar nej. Razmejš? Nigdar ti tau neš mogo prajti moji čeri "moja si". Rudi pa etak: "Če sam dobro čūjo, vi prej tau tū ne morete prajti."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:

SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od katerih se plačuje
davek od prometa proizvodov po
13. točki tarife 3 zakona o
prometnem davku (Ur. list RS,
št. 4/92).
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno
pomočjo Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine.
e-mail: mukics@ind.eunet.hu

**Spremljajte televizijsko
oddajo**

SLOVENSKI UTRINKI

**vsako drugo sredo ob 14.10 na
1. programu madžarske
televizije.**

**Ponovitev oddaje bo 27. julija
1996 v soboto
ob 8.45 na 2. programu.**